

Oändligt sorgligt

Jag har en kluven känsla för **Alex Schulman**. Som programledare i radio, tv, i olika poddar och som kolumnist tycker jag han ofta framstått som arrogant, sensationslysten och ganska otrevlig. Men som författare tycker jag att han kommer till sin rätt. Familjen och uppväxten har hela tiden givit bränsle till Schulmans böcker. Jag tycker mycket om hans *Skynda att älska*, om fadern, *Glöm mig*, om modern och inte minst *Bränn alla mina brev* om morföräldrarna, samtliga självbiografiska. Den nya boken *Överlevarna*, om syskonrelationer, har en delvis fiktiv handling men med inslag av händelser i hans eget liv.

Redan på de första sidorna anar jag oråd. Här står det inte rätt till. Två bröder håller på att slå ihjäl varandra medan den tredje ser på. De har åkt tvärs över landet för att sprida sin mors aska vid torpet som ingen av dem besökt på tjugo år. Första kapitlet "kl 23.59" visar sig så småningom vara slutet på berättelsen. Bröderna återupplever känslor och avreagerar sig från tidigare bortträngda upplevelser. I boken pågår en nedräkning, fram till slutet "kl 00". Det vilar något mörkt och hotfullt över hela intrigen.

Genom nedslag i brödernas gemensamma liv, varvas bilder från barndomen i sommartorpet och senare i vuxenlivet. Fram träder en familj som sakta men säkert havererar. En simtävling, ett midsommarfirande och en mörk jordkällare är några markörer som på olika sätt förebådar katastrofen. Långsamt men obevekligt, närmar sig den stora olyckan, det livslånga traumat som sedan beskrivs flera gånger, från olika perspektiv.

Det är skickligt uppbyggt, som en deckare, spänningen och oron för barnen stiger under läsningen. De är utlämnade till varandra av föräldrar som när som helst kan få ett utbrott med oanade följder. En otrygg uppväxt där inget kan tas för givet, där allt kan hända, när som helst. Det gäller att hela tiden förhålla sig, försöka vara till lags. Tävla och konkurrera för att bli sedd. Men reglerna ändras ständigt. Författaren går

som katten runt het gröt och textomtagen i boken gör att förloppet dras ut på ett drömskt, närmast hypnotiskt sätt.

Hur överlever man ett trauma? Fadern, modern och bröderna. De är alla ensamma överlevare, var och en på sitt sätt. Den närmast koleriske fadern och den kyliga, oberäkneliga modern förmår inte längre sköta den dagliga omsorgen om sina barn. Våld och alkohol. Hemmet förfaller. Äldste brodern gör som han alltid gjort, lämnar det hela med ordet "dårhus", sätter på sig hörlurar och läser. Han stänger av. Den yngste, mest känsliga, blir utåtagerande, aggressiv, slåss och terroriserar de som är mindre och svagare. Mellanbrodern som historien kretsar kring är betraktaren, den som försöker ta ansvar för alla. Han kämpar med att hålla sig kvar i verkligheten, att inte tappa fotfästet och gå under av sorg och smärta. *"Han hade bestämt sig för att lägga olyckan bakom sig, men det blev inte som han hade tänkt sig. Hans tankar riktades hela tiden dit ändå."* Till slut, driven av skuld och skam, tar han ett drastiskt beslut.

"De svåraste minnena hade han delat med sig av, saker som förändrat honom. Jordkällaren. Midsommarafton. Hans pappas död... Han förstod att det han gjorde mot sig själv efter mammans död var en följd av allt det andra. Han kunde bara inte begripa på vilket sätt."

Först på de sista sidorna i boken uppnås någon form av katharsis, en rening efter tragedin, när bröderna finner sin döda mors efterlämnade brev. *"Jag vill att ni gör det vi aldrig gjorde: prata med varandra"*. Upplösningen på berättelsen är oväntad, men samtidigt självklar. Det är oändligt sorgligt alltsammans.

Heléne Nellvik

Överlevarna

Alex Schulman

Albert Bonniers Förlag

ALEX
SCHULMAN
ROMAN

ÖVER-
LEVARNA

Albert
Bonniers
Förlag